

Advies Onderwijsraad

Hbo'er wordt *innovatieve* onderzoeker

Nederland is een kennisland en het streven is om daarin nog sterker te worden. Dat lukt, sinds 1990 is het aantal hbo-studenten bijna verdubbeld. Dit is het kwantitatieve verhaal. Maar hoe zit het met de kwaliteit?

Het aantal hbo-studenten mag in vijftien jaar tijd dan verdubbeld zijn, de arbeidsmarkt is sindsdien ook sterk veranderd en verandert in steeds rapper tempo. Aan de hbo'er van nu worden heel andere eisen gesteld dan aan die van toen. De minister van OCW heeft daarom aan de Onderwijsraad advies gevraagd over hoe het hbo beter kan inspelen op de veranderende beroepspraktijk.

Het hbo heeft drie taken: onderwijs bieden, onderzoek doen en zorgen voor een verbinding met de beroepspraktijk. Primaire taak is de onderwijstaak. Maar sterke verbindingen tussen onderwijs, onderzoek en beroepspraktijk dragen direct en indirect bij aan de kwaliteit van de professional, stelt de raad. Om die verbindingen te versterken komt de Onderwijsraad in het

rapport 'Meer innovatieve professionals' dan ook met drie aanbevelingen voor het hbo: leid op tot onderzoekende professionals, versterk de inbreng vanuit het beroepenveld en als derde: lever een grotere bijdrage aan leven lang leren. Hieronder meer over deze aanbevelingen en reacties vanuit het groene hbo op het rapport.

Leid op tot onderzoekende professionals

De onderzoekstaak voor de hbo-instellingen bestaat nog niet zo lang. Het is dus niet zo verwonderlijk dat dit niet overal even sterk ontwikkeld is en evenmin structureel ingebed. Maar dat zou wel moeten, vindt de Onderwijsraad. Zijn advies: zorg binnen alle opleidingen voor een geïntegreerde leerlijn onderzoekend vermogen. Doel daarvan is dat studenten een onderzoekende houding ontwikkelen, onderzoek van anderen leren begrijpen, beoordelen en gebruiken en zelf op een ethisch verantwoorde manier leren onderzoek doen. Eén advies en manier om dit te realiseren is om meer docenten een master te laten halen of te laten promoveren zodat docenten zelf onderzoeksvaardigheden ontwikkelen. Nog een advies is om het aantal lectoraten uit te

breiden. Sinds de invoering van de lectoraten in 2001 is het aantal in het hbo gegroeid van 21 naar 650. En dat werkt. Lectors zorgen voor kennisuitwisseling met de beroepspraktijk en voor actuele onderzoeksvragen. Het aantal studenten betrokken bij onderzoek is in vier jaar tijd verdubbeld, maar is nog steeds maar een fractie, mede door de geringe middelen. Daarom adviseert de Onderwijsraad dat elke opleiding aan een of meer lectoraten verbonden zou moeten zijn. De minister zou daar middelen beschikbaar voor kunnen stellen en door middel van criteria daar sturing aan kunnen geven.

Versterk de inbreng vanuit het beroepenveld

De hogescholen zijn aan zet, vindt de Onderwijsraad, als het gaat om het bouwen aan meer en sterke strategische netwerken in de regio. Structurele contacten en uitwisseling van kennis kunnen zorgen voor innovaties. Daarbij moet er vooral ook aandacht zijn voor de vraagstukken van kleine bedrijven. Die kunnen worden ingebed in meer thematische programmeringen en samenwerkingsverbanden. Er gebeurt al veel op dit vlak, bijvoorbeeld in de Centres of Expertise, kenniskringen en in kenniswerkplaat-

De hogescholen zijn aan zet als het gaat om het bouwen aan meer en sterke strategische netwerken in de regio

Peter van Dongen, voorzitter van College van Bestuur Hogeschool VHL:

REAL-LIFE-CASUÏSTIEK

"Hbo'ers moeten inderdaad een onderzoekende houding ontwikkelen en onderzoeksvaardigheden aanleren. Dat onderzoek moet dan wel altijd gekoppeld zijn aan real-life-casuïstiek en gericht zijn op het vinden van oplossingen voor vraagstukken in het bedrijfsleven. En ja, dat onderzoek moet wetenschappelijk verantwoord zijn in methodologische zin, maar verder vooral praktijkgericht. Doel is dat de studenten leren innovatief te denken en werken en methodologisch verantwoord onderzoek te doen, zodat zij in het bedrijfsleven een rol kunnen spelen in innovatieve processen.

Samenwerking met het bedrijfsleven is een van onze topprioriteiten. Dat krijgt steeds meer vorm in praktijk- en onderzoeksopdrachten. Leven lang leren is met name ook van belang om de kennis van medewerkers en daarmee het innovatief vermogen van het bedrijfsleven te versterken. Ook om die reden werken wij intensief samen met de bedrijven. Daarnaast hebben wij een goede samenwerking met onze drie alumniverenigingen. Die voeden ons als het gaat om de invulling van ons aanbod, gericht op de actuele vraagstukken vanuit het bedrijfsleven."

Dick Pouwels, voorzitter College van Bestuur HAS Hogeschool:

‘PRAKTIJKGERICHTHEID STAAT VOOROP’

“Ik ondersteun het advies van de Onderwijsraad van harte. Het is voor hbo’ers heel relevant om de verbinding met het bedrijfsleven te leggen en zich daarbij te richten op het innovatieve bedrijfsleven. In het domein van agrofood en groene ruimte zal de komende twintig

jaar een fundamentele verandering plaatsvinden. HAS Hogeschool wil studenten voorbereiden op deze onzekere periode door ze breed te leren kijken en innovatief te denken. We hopen dat ze die houding na hun studie meenemen, dan heeft dat ook gevolgen voor leven lang leren.

Een onderzoekende houding is dus heel belangrijk maar ik proef in het advies van de Onderwijsraad dat die onderzoekende houding erg lijkt op de manier van onderzoek doen op de universiteit. Daar gaat het om onderzoek door nieuwsgierigheid gedreven. Op het hbo gaat het over het vinden van oplossingen. Onze jarenlange ervaringen in het praktijkgerichte onderzoek heeft gemaakt dat we voor studenten een toolbox hebben ontwikkeld voor praktijkgericht onderzoek. Dat gaat bijvoorbeeld over: hoe doe ik goed marktonderzoek? Hoe zorg ik ervoor dat een productieproces in een fabriek wordt verbeterd? Hoe verbeter ik teeltprocessen? We zijn dus zeker bezig met de versteviging van het onderzoek maar de praktijkgerichtheid staat voorop.”

De Onderwijsraad adviseert om het aantal lectoraten uit te breiden

sen, maar ‘kijk ook naar andere samenwerkingsvormen’, adviseert de raad. Elke sector, branche en regio vraagt om eigen vormen.

In de Centres of Expertise is een goede basis gelegd voor samenwerking, maar met name de cofinanciering vanuit het bedrijfsleven ligt nog achter op schema. Daarom adviseert de raad aan de minister om de subsidieverstrekking na 2015 nog een paar jaar voort te zetten zodat de Centres de tijd krijgen om helemaal op eigen benen te staan.

Lever een grotere bijdrage aan leven lang leren

De Onderwijsraad vindt dat het hbo meer kan bijdragen aan leven lang leren. Ze vraagt aandacht voor de regelgeving die ervoor zorgt dat hogescholen onvoldoende flexibiliteit kunnen bieden. Maar ondanks deze beperkingen zouden scholen meer kunnen doen, denkt de raad, zoals het curriculum omvormen tot modules die op afstand en in eigen tempo te doorlopen zijn.

Met name ook door de samenwerking met het beroepenveld te versterken, kan het hoger onderwijs bijdragen aan leven lang leren, vindt de raad. Verbind het leren in de opleiding met informeel leren op de werkplek. Maak uitwisseling van docenten en professionals mogelijk. Honoreer op de werkplek verworven competenties binnen het formele leren. Ondersteun bedrijven met onderzoek, dat vergroot het leerpotentieel van de werkplek. Dan gaan werkenden ook meer gebruik maken van de aanwezige kennisinfrastructuur. Kortom, als het hoger onderwijs een actievere rol inneemt in kenniscirculatie en de samenwerking met het bedrijfsleven meer betreft op kennis en innovatie, dan groeit het informele leren en neemt de vraag naar meer kennis en dus opleiding toe. Tot slot werken doorlopende leerlijnen mbo-hbo positief op leven lang leren, volgens de Onderwijsraad. Mooi voorbeeld: de doorlopende leerlijn watertechnologie in Leeuwarden die is ontwikkeld door het Centre of Expertise Watertechnologie. ■

Kijk voor links bij dit artikel op www.groenonderwijs.nl > editie 1